

Göteborg på det hela taget gynnsamt. Likväl visade sig, hvilket Styrelsen också bekräftar, att de infångade foglarna ej vill uthärdade att vara instängda i bur. Fem af dem voro nemligen vid framkomsten döda. De öfriga 50 foglarna emottogs i Göteborg, på Skogs-Styrelsens derom gjorda framställning, af grosshandlaren Dickson och fördes därefter genom hans försorg till en trakt i närheten af Jonsered, hvarst moripor förut blifvit utplanterade.

Skogs-Styrelsen hade visserligen omedelbart efter erhållandet af det här ifrågakvarnande Närdiga oppdraget infordrat uppgifter från Skogstjenstemännen, angående lämpliga platser för utplantering af moripor; men då foglarna vid ankomsten, enligt ingångnen rapport från deras Skotska värdare, ehuru friska, dock hade blifvit ganska mycket försvagade af sjötransporten och då det i följd deraf syntes vägnadt att underkastade dem ytterligare forskning landväg, hvarigenom de möjligen samtliga gått förlorade, så ansågs lämpligast att, med undantag af två par, som bibehölls för anställande af försök med avel i samt tillstånd, utsläppa samtliga de öfriga å den förnämnde trakten vid Jonsered, hvar till Styrelsen fann ytterligare skäl ej allenastr dervit att berörde trakt var till sin närliggande nära öfverensstämmande med de lokaler, hvarå moriporna i sitt hemland vistas, utan äfven i den omständighet att råvarne — moripornas farligaste fiender — å omförmåide trakt i och för jagtvärden, redan hade blifvit bortskjutne och genom grosshandlaren Dicksons jägare fortfarande höllos aflägsnade, hvarförutom härstädes jemväl erbjöd sig den fördel, att foglarna sammanträffade med å samma trakt förut utplanterade samförvänder, från hvilka dock, enligt ingångna underättelser, redan åtskilliga kullar låtra halva spridd sig till andra delar af landet, hvaran detsamma synes vara att förvänta af de nu sednast utplanterade foglarna, enär dessa, på sätt här öfvan är anfördt, blifvit försatta under de för avel gynnsammaste förhållanden, som härstädes kunnat åstadkommas.

Med redogörelse öfver användandet af det till införande af moripor beviljade anslag har Styrelsen deraf till Stats-Kontoret återlevererat 647 Kdr 70 öre.

Några ord om vissa fångningsmedel jemte några notiser.

1. Om snaror och gillor.

Då dessa fångningsredskap mer än tillföre kommit i bruk inom min hemort (Westmanland), vill jag om detta ämne göra några reflexioner.

Hvad beträffar snarorna, så äro de ett minst sagt gemenligt fångningsredskap, ett skändligt djurplågeri. Ofta äro de så beskaffade, att fogeln eller haren arbetar sig lös eller rycker af tråden, men har snaran kvar, då hon följaktligen kortare eller längre tid kommer att pina djuret. Jag har skjutit flere harar, som haft snara om halsen. Förleden sommar sköt jag en hare, som såg högst besymmerlig ut; då han underöfrettes, hade han en snara om halsen och tre hvar messingstråd om ena frambenen. För två vintret sedan råkade en jägare bland mina bekanta på underliga blodspår efter en hare. Efter en längre stunds gående på spåret, anträffades haren i en snödriva, död och med en afsnodd snara om halsen. Skinnets åhalsen var aldeles affädd. Onekligen hade denna hare blifvit betydligt pinad innan han afsommade. Ännu värre är, då, såsom det i somliga fall inträffar, hvarne i årtal gå med snara kring halsen.

Äro stort bättre öde är tjädern utsatt för, ty stundom vider också han af snaran och går sin väg. Två gånger har här påträffats halfdöd tjäder med messingskrage om halsen.

Hvad beträffar gyllren, anser jag dem ha betydligt förtärlade framför snarorna, emedan fogeln i de förra merändels hastigt får sin hane. Användas de, böra de dock skötas med omsorg och icke så, att fogeln får ligga och rultna, hvarpå jag sett ett märkligt exempel. Förtillet är på våren fann jag å en ö i denna trakt ett dussin skeletter af ortfogel, tagen i gyller. Troligen hade jag funnit ännu flere, om jag letat nogre. Foglarna hade fastnat i gyllren hösten förrt. Sjön, som omgaf ön, hade lagt sig helt hastigt och isen var länge sedan, att man ej kunde färdas fram deraf, och då det drog på tiden byrde gyllraren sig ej om att vitja sina fångningsredskap, så att en mängd foglar utan ringaste gån gingo förlorade.

Den förrt snaror och gyller göra jägaren, då hans hundar försvunna och omsider återfinnas sittande eller liggande i någon af dessa inrättningar, nämner jag endast i förbigående. Då här till kommer det förderf dessa fångningsredskap göra jagten, är det min och många öfvertygelse, att ingen rätt skötsel af jagtvärden kommer till stånd, förrän bruket så väl af gyller, som i synnerhet af snaror vid högt vitte förbjudes; helst inom hela riket. Jag lennar dock derhän om undantag för Norrland bör ega rum*.)

*) I Tidskriftens 4:de årgång, sidorna 176—181 ha vi uttalat våra åsigter om i fråga varande fångningsmedel och inskränka oss dertill här till några ord med afseende på den ärade Insändarens framställning.

Från humanitetens eller det milda sinnelagets ståndpunkt kan ej ringaste anmärkning göras mot gyllren. De

2. Om strychnins användning till dödande af rofjurar.

Med anledning af den förkastelse som, en insändare i Tidsskriftens 5:te årgång uttalat mot användande af strychnin såsom jagtmedel, anhåller jag att få yttra några ord.

döda vildbrädet hastigt, såsom ock Ins. medgifver. Snarorna deremot äro betraktligare: det kan icke bestridas, att de i viss mån smaka af grymhet. Detta är dock beklagligen fallet med många andra jagtmedel, hvilkas befogenhet ej blifvit satt i fråga. Icke ens skjutande är fritt från denna egenskap. Huru ofta händer det ej, att en fogel eller ett djur endast blir sårandt af skottet och undkommer, för att sedan, antingen det dör af såret eller blir vid lif, pinas längre eller kortare tid?

Sådant kan ingen lag hjälpa och bör lagen därför icke taga befattning med denna sak, så vida ej jagtredskapet i den mest påfallande och öfverraskande grad är pinoredskap, såsom handelsen är med de i Dalarne brukliga små trampaxarna. Rätta boten mot råbet och grymhet, som vid jagtens utöfning kan framträda i många former, måste sökas endast i mildrade seder och förädladt sinne-lag, hvilket förestafvar jagaren såsom en första pligt att vara mensklig äfven mot djuren, att icke plåga dem, då han gör dem till sitt lyte.

Att en mängd herrar och foglar bli pinade af snaror, därför att dessa förfärdigats af för klen tråd eller ej varit riktigt fastgjorda, förkommes ju lätt dertigenom, att snarjaren auskafvar lämpligt material och ordentligt fäster sina redskap, hvilket ock påtagligen är hans egen fördel.

Hvad beträffar den missushälling, hvartill snaror och giler ge anledning, så är derom intet vidare att säga, än att denna är de jagandes eller fångarens eget fel. Den som vill spara vildbrädet kan, äfven om han använder fångningsredskap, iakttaga matta; vill han det icke, så kan han missbruka hvilket jagtsätt som helst. Framför allt bör derför hushållningens grundsatser utvecklas eller tanken väckas, att vildbrädet verkligen förtjänar vörd; dermed skola ock de fullkomligare jagtsätten följa af sig sjelfva.

Hvarje föreskrift om jagtsätten, så vida hon icke afser deras värdighet för människor och husdjur eller uppbar grymhet, blir ett förmynerskap, en början till ett privilegitiwäsende, hvilket ju helt och hållet är främmande för vår jagtlags ande. Redan från denna synpunkt må vi undanbedja oss föreskrifter härom.

Emellertid, om ock tanken på hushållning med vildbrädet icke på något sätt kan väckas genom inskränkningar i jagtsätten, så kan han väckas genom förvaltnings-

Huru farlig strychnin än är och huru orådligt det än vore, att den komme i hvars mans hand, kan dock faran vid dess begagnande såsom jagtmedel högst betydligt minskas. Allt beror på huru man handskas dermed. Utläggas belena om gvallarne och upptagas de noggrant om morgnarne, så bör olyckor ej inträffa. Jag har dermed förgiftat varg och räf under årtal, utan att olycka inträffat mer än en gång och då endast genom min egen oförsigtighet. I följd af denna kom en af mina valpar att få tag i en förgiftad sparf, som upptorkad förvarats ett år. Valpen åt en bit deraf och dog följande dag. Hans mor åt äfven; då jag varseblef hennes kramp ingaf jag henne ett starkt laxermedel jante varm mjölk och efter en timmes förlopp var hon fullkomligt återställd.

Man har sagt att användande af strychnin ej vore "jagar-messigt" och att därför bruket af sax vore att fördraga. Jag kan ej erkänna riktigheten af detta påstående, då strychnin genom dödar djuret och icke pinar det, såsom saxen gör. Äfven jag har använt sax och selt elände af hennes bruk. Sista vintern, jag begagnade mig af sådan, fick jag ett par rävar i hegne. På den ena af dessa hade saxen krossat båda frambenen. I denna belägenhet hade han baklänges släpat sig öfver en åker samt genom en söndrig gårdesgård, men då hålet på denna var så litet, att han ej kunde få saxen igenom, låg han der liksom fastlåst, då jag kom och ändade hans lif. Af den andra, som fastnat i saxen, fans, när jag kom att vilja, endast ett framben kvar. Räfven hade stympat sig sjelf och var försvunnen. Som det för tillfället var barmark, kunde jag ej taga reda på honom, men fram på våren påträffades han liggande i ett busknär ej långt från det ställe, der han sutit fast i saxen. Förmodligen hade han dött af blodförlust. Skinnnet var då så skört på den sida, som legat åt jorden, att jag ej kunde använda det.

Dessa mindre trefliga erfarenheter ha ingifvit mig afsnark för saxens begagnande.

Men, säger man, det går ju an att med hund jaga räf och skjuta honom. Tierna medges, att det är bästa sättet, men äfven här vid lag äro vissa onständigheter att taga i betraktande. Skall man endast medelst jagt plocka bort räfvärne, så måste man ha godt om tid, hvilket icke alla ha. Vill man ändock för det nyttiga vildbrädets skull hålla sin

åtgärder. Sådana äro af vigt och behöfliga. Så länge hvarje liten hemmansdel utgör en jagtmark för sig, är frestelsen att taga hvad som kan tagas allt för stor, för att motstå, i fall markens egare har lust för jagt; i annat fall anses jagträtten dera värdelös och hemfaller åt skadedjur och den förskommande, som vill begagna den.

Ked.

jagtmärk fri från räf, så frågas, om man har något vigare och verksammare medel än strychnin. Vidare är det säkert, att icke all mark lampar sig för råfjagt med hund. Atminstone i den bergiga och skogiga ort, der jag har mit hem, faller det sig ganska svårt att komma i håll för räf, och "går han under" eller in i berg, såsom stundom händer, så äro dessa här så beskaffade, att man icke gerna kan taga honom ut. För öfrigt har i denna trakt intill sista ären förhållandet varit det, att få jägare velat på räf släppa en god hund den tid af året, som råfvrens skinn har något värde, emedan man lupit stor fara att genom varg mista hunden eller hundarne. Likvisst bör jag här vid lag tillägga, att förhållandena i detta hänseende på sista ären väsentligt förbättrats: vagnarne, som för ständigt ströko fram här, ha blifvit nästan sällsynta — tack vare bruket af strychnin! Om ock sålunda i denna ort faran för varg är förminskad och möjligen kan försvinna, så kan hon dock å andra trakter fortfarande vara ett hinder för råfjagt med hund på senhösten och vintern*).

*) Att förgiftande med väl beredd strychnin är ett både verksamt och lätt samt sålunda tidsbesparande medel till rofjdjurens förgörande, erkänna vi nu lika väl som för — men detta är blott ena sidan af saken. Farorna dervid äro verkliga ej så obetydande, som den ärade Ins. synes vilja antaga. Redan de fall, som artikelörfattaren i 5:te ärgångens anført, synas oss ganska talande och ytterligare erfarenheter ha blifvit gjorda. Blotve nu med anledning af metodens lätthet förgiftande af räf allmänt gånge, så vore det icke värdt att tala om försigtighet vid strychninens bruk. Deri ligger det betänkliga. Man kan med viss sannolikhet tala om nödig försigtighet hos den eller den, men icke när gifftet blir allmänt begagnadt. När så är, enligt vår oförgripliga mening, så frågas: skall man för blotta vigbelens och bekvämlighetens skull äfventyra alla de vådor, som ett så ytterst farligt medel bär i sig sköte? Och behöfves det verkligen för att hålla råfvarens antal inom vederbörliga skrankor? Nej, svara vi. Nu, såsom förr, äro de gamla jakt- och fångst-sätten, stöfvarjagt, klappjagt, sax och grip alldeles tillräckliga; och är man mycket ifrig att bli af med råfvare samt frågar man ej efter deras skinn, så har man de verksamma le-skallen att tillgå.

Begagnas vanlig större sax med draggullring, så dödar hon djuret i ganska många fall. Det är de små tramp-saxarna, som äro vedervärdiga. Det pinande af räf, som vid bruk af större sax, liksom äfven vid bruk af skjut-gevär, kan inträffa, minskas dock i betydlig mån, om

3. En här ansläld skogvaktare påtråffade en dag i sisttina november en berguf, som flög upp från marken. Anande, att ufen der hade något byte, började kartlen leta och fann om-sider lemningar af en hare, hvilken ufen, då han uppskräm-des, höll på att förtära. För att fänga foglein hentades nu en räfsax, som giftrades sedan det gvarvarande af haven blif-vit isatt till bete. Följande eftermiddag skulle kartlen vija sin sax, men hon var försvunnen. Efter en stunds sökande räknade kartlen att komma ufen nära, då denne flög upp med saxen om ena benet och tog kosan öfver kartlen, som blif helt förskräckt, så att han ej kom sig för att skjuta ufen förr än denne flugit fentio till sextio steg och derefter tagit mark.

Att ufen med en räfsax om ena benet kunde flyga så långt stycke, bevisar att han hade betydlig styrka, men också var han den största i sitt slag, som jag sett, och skulle jag ha konserverat honom, i fall ej skinnets på ena benet varit alldeles affäat.

För kurtisletens skull lät jag steka honom och fann köttet mycket mjört, till smaken liknande oxkött. Jag bjöd många att smaka derpå, så väl kallt som uppvärmt, och alla funno det godt.

I afsigt att taga reda på beskaffenheten af fogelartenes kött, har jag lättit aurätta större delen af sådana i handlet förekommande foglar, hvilka man ej pliggar äta; af dessa har jag funnit bergufvrens och kattunglans vara de smakligaste. Den senare är utmärkt god; smaken på hennes kött liknar mest gränsandens, men det fönar ej mycket mödan att aurätta henne, emedan hon har föga kött på sin kropp. Äfven duf-

fångstmannen gör till sin pligt att ofta se om sina saxar och gör sitt bästa att taga reda på den räf, som möjligen bitit sig lös.

Hvad åter vidkommer bruket af strychnin till förgörande af varg, så anse vi, såsom vi ock yttrat i 5:te årgångens sid. 148, att gifftet der är på sin plats. Dels är vargen, enligt hvad allmänt kändt är, så svårjagad, att utomordentliga medel äro påkallade; dels förekommer han, jemförd med råfven, i ringa antal, så att gifftet, om det endast för hans räkning användes, icke behöfver utläggas på tusentals ställen eller finnas till handts i tusentals boningar. Vi hålla för att det vore nog, om jägertjeftningen använde detta medel på de ställen, der varg håller till. Skulle ock en eller annan jagtvän i sådan ort enkom för varg vija utläggga förgifnade beten, så blifve i båda fallen antalet af dem, som med saken toge befatning, så ringa, att man med skäl kunde påräkna, både att laga former iakttoges och likaså den försigtighet, som man föfångt väntar, i fall råfjagt och räffångst utbytas mot räffögiftande.

hök och kråka har jag försökt anrätta: båda ha befunnits dåliga till smaken. Unge af kråka är mera ätbar. Att ekorre, nötskrika och lafskrika till smaken äro bra, de senare liknande kramsfogel, är en mera allmän erfarenhet.

I slutet af sistlidna september fångades här i ett fogelgiller en Fjös bent Wråk, hvilken, så långt tillbaka mina iakttagelser sträcka sig, icke förr varit sedd i denna ort.

Engelsberg, i december 1868.

P. A. Timm.

Notiser rörande en jagtmark i trakten af Wexiö.

Mark, tillhörande 48 mantal, börjande i närheten af Wexiö stad och i sin sträckning mot vester, ungefärligen halfvägs till Alfvestad, liggande på ömse sidor om jernvägen, samt derefter endast norr om jernvägen, räckande till Alfvestad, arrenderades från och med år 1865.

På våren 1865 utgjorde stammen ungefärligen:

Hare	80.
Tjäder	10.
Orre	60.

Å denna mark jagades obetydligt de första åren. Skottlistan visar för

1865	85 skott,	deraf 64 änder.
1866	121 »	» 84 »
1867	185 »	» 106 »
1868	290 »	» 145 »

Stammen å denna mark utgör nu med säkerhet: hare 240, tjäder 40 och orre 150 stycken.

Under åren 1865—1867 har, såsom synes, största antalet skott utgjorts af änder, bland hvilkas antal finnes inräknad en och annan enkel beckasin. Först med förlidet år har något mera af annat slags vildt tagits, såsom hare 83, tjäder 2 (tuppar), orre 49, deraf 24 unghöns, dessa före 1 september, raphöns 2 och morkullor 9 stycken.

Kullarne af tjäder och orre voro förliden sommar, der de hade tillgång till vatten, ganska vackra, hvarför tillökningen i stam under året, jämförd med 1867 års, var betydlig nog.

Under året 1867 voro af fällda 55 harar 36 honor och af år 1868 fällda 83 harar 43 honor.

De för änder tjenliga åren i fråga ha gjort att stammen af dem förliden höst likasom för hvardera af föregående åren blifvit dubbel. — Den 11 juli förlidet år togs på en mad sträcka af $\frac{1}{6}$ mil 70 stycken, utan särdeles stor ansträngning. — På denna fläck var tillgången så stor, att egarne sade att änderna gjort skada å gräset.

Jemte det, vint tagits för hund, ha förstört en och annan räf.

Rådjur ha under rande mark och för E—holm, som gräns I december månad af dem. Man var rens antal är nu se

Natten till sist hvad det tycktes öfver en jagtmark utlagd, råkat att vä blifvit gripen af sax

Under sommars tares berättelser, å framfart, sålunda liggande lågt på de farten nått de å ba berättas att föraren kommit honom nära frusta ut å ömse nast tryckt. Eme rande $\frac{1}{4}$ mil, ha på dessa var öfverkörd Wexiö, i janua

En björnjä

I Elfdals don och ersättning för björn, förekommer skildring, der svara sin tvekamp med trogen afskrift, såv "Sedan jag bli rätt vill jag jämt den björn som af

*) Meddeladt af Löjtn
**) Tvister om ringade kanske sedan 1851